

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Електричні машини»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр

Спеціальність 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

Освітньо-професійна програма «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»

Рік навчання 2023/ 2024, семестр п'ятий, шостий

Форма навчання денна

Кількість кредитів ЄКТС 8

Мова викладання українська

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

Заблодський Микола Миколайович

Тел. (097) 231 89 49

zablodskiynn@gmail.com

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1282> ;

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2347>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Метою навчальної дисципліни «Електричні машини» є - вивчення основних фізичних законів, на яких базується принцип дії і процеси перетворення енергії в електричних машинах; набуття та свідоме застосування знань з електричних машин; вивчення взаємозалежності електричних, енергетичних і техніко-економічних характеристик і показників електричних машин.

Компетентності ОП:

– **інтегральна компетентність (ІК):** Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі електроенергетики, електротехніки та електромеханіки або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів фізики та інженерних наук і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

– **фахові (спеціальні) компетентності (ФК):**

ФК5. Здатність вирішувати комплексні спеціалізовані задачі і практичні проблеми, пов'язані з роботою електричних машин, апаратів та автоматизованого електроприводу;

ФК9. Усвідомлення необхідності підвищення ефективності електроенергетичного, електротехнічного та електромеханічного устаткування.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН03. Знати принципи роботи електричних машин, апаратів та автоматизованих електроприводів та уміти використовувати їх для вирішення практичних проблем у професійній діяльності.

ПРН07. Здійснювати аналіз процесів в електроенергетичному, електротехнічному та електромеханічному обладнанні, відповідних комплексах і системах

ПРН08. Обирати і застосовувати придатні методи для аналізу і синтезу електромеханічних та електроенергетичних систем із заданими показниками.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ла бораторні)	Результати навчання	Завдання	Оціню вання
1 семестр				
Модуль 1. Електричні машини постійного струму				

Тема 1. Загальні питання електромеханічного перетворення енергії.	2	Знати основні закони електрики Розуміти процеси генерації електричної енергії. Розрізнити джерела електричної енергії	Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Закони електромагнітної сили та електромагнітної індукції»	4
Тема 2. Принцип дії та конструкція колекторних машин постійного струму. Електромагнітний момент та зворотність електричних машин.	2/2	Знати області застосування машин постійного струму, конструкції і принцип дії. Розрізнити способи збудження машин постійного струму. Аналізувати і вміти використовувати методики лабораторних досліджень електричних машин постійного струму	Виконання і здача лабораторної роботи «Вивчення конструкції та методики лабораторних досліджень електричних машин постійного струму».	5
Тема 3. Обмотки якоря машин постійного струму	2/2	Знати принцип побудови обмоток якоря машин постійного струму Вміти будувати розгорнуті схеми петльової, хвильової та комбінованої обмоток.	Розв'язок практичних задач в elearn за темою «ЕРС обмотки якоря машини постійного струму» Виконання лабораторної роботи «Дослідження генератора постійного струму незалежного збудження»	5
Тема 4. Електрорушійна сила й електромагнітний момент машини постійного струму. Магнітне поле машини постійного струму	2/2	Розуміти і аналізувати процеси створення електрорушійної сила та електромагнітного момента машини постійного струму Знати і застосовувати методики розрахунку МРС на різних ділянках магнітного ланцюга машина. Оцінювати форму розповсюдження поля в зазорі. Знати фізичні процеси виникнення реакції якоря та способи усунення її	Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Магнітний ланцюг машини» Здача лабораторної роботи «Дослідження генератора постійного струму незалежного збудження» Виконання лабораторної	5

Тема 5. Реакція якоря машини постійного струму.	2/2	негативного впливу. Вміти аналізувати вплив реакції якоря на магнітне поле машини постійного струму.	роботи «Дослідження генератора постійного струму з самозбудженням» Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Реакція якоря машини постійного струму при навантаженні»	
Тема 6. Комутація машин постійного струму	2/2	Знати природу комутаційних процесів. Аналізувати причини іскріння електромагнітного і механічного характеру. Вміти застосовувати способи і засоби поліпшення комутації Оцінювати комутацію за шкалою іскріння. Знати особливості будови і режиму роботи машини постійного струму у режимі генератора.	Здача лабораторної роботи «Дослідження генератора постійного струму з самозбудженням» Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Комутація»	4
Тема 7. Робота машини постійного струму у режимі генератора.	2/2	Вміти досліджувати і аналізувати характеристики генератора. Оцінювати ККД і енергетичні діаграми машин постійного струму.	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження двигуна постійного струму паралельного збудження». Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Генератори постійного струму»	5
Тема 8. Робота машини постійного струму у режимі двигуна.	2/2	Знати особливості будови і режиму роботи машини постійного струму у режимі двигуна. Аналізувати механічні характеристики двигунів з різними схемами збудження. Застосовувати засоби регулювання швидкості двигуна постійного струму. Оцінювати параметри і характеристики гальмівних і рекуперативних режимів.	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження способів ре-гулювання частоти обертання двигуна постійного струму паралельного збудження» Виконання самостійної роботи в elearn «Розрахунок параметрів і	5

			характеристик машини постійного струму»	
Модуль 2. Трансформатори				
Тема 9. Загальні питання і елементи конструкції трансформаторів.	2/2	Знати принцип дії та головні конструктивні елементи трансформаторів. Вміти аналізувати режими роботи. Розуміти роль трансформаторів для енергозабезпечення підприємств. Оцінювати номінальні дані.	Виконання лабораторної роботи «Дослідження явищ при намагнічуванні трифазного двообмоткового трансформатора за різних схем з'єднання обмоток». Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Магнітна система і обмотки трансформатора»	4
Тема 10. Однофазні трансформатори	2/2	Знати рівняння рівноваги ЕРС і МРС, закон повного струму. Аналізувати режим короткого замикання. Оцінювати роботу трансформатора під навантаженням та його зовнішню характеристику.	Здача лабораторної роботи «Дослідження явищ при намагнічуванні трифазного двообмоткового трансформатора за різних схем з'єднання обмоток».	5
Тема 11. Режими роботи та параметри трансформатора	2/2	Знати метод приведення обмоток трансформаторів, схеми заміщення приведенного трансформатора, Застосовувати векторні діаграми	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження трифазного трансформатора в режимах холостого ходу і короткого замикання». Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Розрахунок параметрів трансформатора»	5
Тема 12. Трифазний трансформатор	2/2	Розуміти особливості магнітної системи і холостого ходу трифазних трансформаторів.	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження несиметричного навантаження	4

Тема 13. Паралельна робота трифазних трансформаторів. Схеми та групи з'єднання обмоток трансформаторів. Умови включення трансформаторів на паралельну роботу. Тема 14. Перехідні процеси в трансформаторах. Перехідні процеси при включенні та при раптовому короткому замиканні трансформаторів. перенапруга в трансформаторах. Тема 15. Спеціальні види трансформаторів	2/2	Застосовувати засоби регулювання напруги трансформаторів.	трифазного двообмоткового стержневого трансформатора»	4
	2/2	Знати схеми та групи з'єднання обмоток трансформаторів. Вміти включати трансформатори на паралельну роботу.	Виконання лабораторної роботи «Дослідження паралельної роботи двох трифазних трансформаторів ».	
	2/2	Вміти оцінювати та аналізувати перехідні процеси при включенні та при раптовому короткому замиканні трансформаторів	Розв'язок практичних задач в електроні за темою «Перехідні процеси в трансформаторах»	
	2/2	Знати принцип дії автотрансформаторів, трансформаторів струму, зварювальних трансформаторів. Вміти застосовувати трансформатори для випрямлячів та трансформатори, що обертаються.	Написання пробних тестів. Здача лабораторної роботи «Дослідження паралельної роботи двох трифазних трансформаторів »	5
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100
2 семестр				
Модуль 3. Асинхронні машини				
Тема 16. Загальні питання електричних машин змінного струму Тема 17. Електрорушійна та магніторушійна сила обмоток машин змінного струму.	2/2	Знати принцип дії синхронної та асинхронної машини. Розуміти принципи виконання обмоток машин змінного струму.	Виконання лабораторної роботи «Дослідження трифазного асинхронного двигуна з фазним ротором»	5
	2/2	Знати способи створення обертового магнітного поля	Здача лабораторної роботи «Дослідження трифазного асинхронного	5

Тема 18. Конструкція та режими роботи асинхронної машини.	2/2	Вміти розраховувати електрорушійну та магніторушійну силу однофазної та трифазної обмоток. Використовувати способи обмеження вищих гармонік. Знати конструкцію асинхронної машини Вміти вести розрахунок магнітного кола. Аналізувати режими роботи двигуна, електромагнітного гальма, генератора.	двигуна з фазним ротором». Розв'язок практичних задач в еlearn за темою «Електрорушійна сила обмотки статора» Виконання лабораторної роботи «Дослідження трифазного асинхронного двигуна з короткозамкненим ротором в режимах трифазного та однофазного живлення»	5
Тема 19. Основні рівняння та параметри асинхронної машини.	2/2	Знати рівняння напруг, МРС і струмів асинхронного двигуна. Аналізувати схеми заміщення асинхронної машини. Вміти експериментально визначати параметри і характеристики асинхронної машини.	Здача лабораторної роботи «Дослідження трифазного асинхронного двигуна з короткозамкненим ротором в режимах трифазного та однофазного живлення» Розв'язок практичних задач в еlearn за темою «Розрахунок параметрів асинхронної машини»	5
Тема 20. Електромагнітний момент, робочі і механічні характеристики асинхронного двигуна.	2/2	Знати і аналізувати робочі і механічні характеристики асинхронного двигуна Вміти оцінювати втрати потужності та ККД асинхронного двигуна	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження трифазного асинхронного генератора»	5
Тема 21. Пуск і регулювання частоти обертання трифазних асинхронних двигунів.	2/2	Знати способи пуску двигунів з фазним і короткозамкненим ротором. Застосовувати методи покращення пускових характеристик	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження універсального колекторного двигуна»	5

Тема 22. Однофазні і конденсаторні асинхронні двигуни Тема 23. Асинхронні машини спеціального призначення Тема 24. Поліфункціональні електромеханічні перетворювачі технологічного призначення.	2/2 2/2 2/2	асинхронного двигуна. Використовувати способи регулювання частоти обертання. Знати конструкцію та принцип дії однофазного асинхронного і конденсаторного двигуна. Застосовувати роботу трифазного двигуна від однофазної мережі. Вміти аналізувати процеси і застосовувати виконавчі та лінійні асинхронні двигуни. Знати принципи і будову асинхронних двигунів, які суміщенні з виконавчим механізмом. Аналізувати електромагнітні процеси асинхронних двигунів з масивним і перфорованим ротором.	Виконання самостійної роботи в elearn Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Однофазні і конденсаторні асинхронні двигуни» Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Асинхронні машини спеціального призначення» Написання пробних тестів. Розв'язок практичних задач в elearn	5 5 5
Модуль 4. Синхронні машини				
Тема 25. Конструкція, принцип дії та способи збудження синхронних машин. Тема 26. Магнітне поле і характеристики синхронних генераторів.	2/2 2/2	Знати конструкції, принцип дії явнополюсних і неявнополюсних синхронних машин. Вміти оцінювати втрати потужності та ККД, аналізувати способи збудження синхронних машин Знати рівняння напруг та характеристики синхронного генератора. Вміти застосовувати векторні діаграми, оцінювати реакцію якоря. Вміти експериментально	Виконання і здача лабораторної роботи «Дослідження трифазного синхронного генератора» Розв'язок практичних задач в elearn за темою «Визначення параметрів трифазного синхронного генератора»	5 5

Тема 27. Паралельна робота синхронних генераторів.Способи синхронізації.	2/2	визначати і аналізувати характеристики синхронного генератора Знати умови вмикання генераторів на паралельну роботу. Вміти аналізувати перехідні процеси в генераторах. Вміти експериментально визначати і аналізувати U-подібні характеристики синхронного генератора.	Виконання і задача лабораторної роботи «Дослідження паралельної роботи синхронного генератора з електричною мережею»	5
Тема 28. Синхронні двигуни. Синхронний компенсатор реактивної потужності.	2/2	Знати конструкцію та принцип дії синхронного двигуна. Вміти здійснювати пуск синхронних двигунів та експериментально визначати робочі характеристики синхронного двигуна.	Виконання і задача лабораторної роботи «Дослідження трифазного синхронного двигуна»	5
Тема 29.Синхронні машини спеціального призначення. Синхронні машини с постійними магнітами. Синхронні реактивні та гистерезисні двигуни. Індукторні синхронні машини.	2/2	Знати конструкцію та принцип дії синхронних машин с постійними магнітами, реактивних та гистерезисних двигунів. Вміти експериментально досліджувати параметри і характеристики синхронних машин спеціального призначення.	Виконання і задача лабораторної роботи«Дослідження мікродвигуна з постійними магнітами»	5
Тема 30. Виконавчі та інформаційні електричні мікромашини.	2/2	Знати конструкцію та принцип дії силових мікродвигуни постійного та змінного струму, сельсинів, тахогенераторів і крокових двигунів.	Виконання і задача лабораторної роботи «Дослідження сельсинів» Написання пробних тестів.	5

		Вміти експериментально досліджувати параметри і характеристики виконавчих та інформаційних електричних мікромашин.	Розв'язок практичних задач в elearn	
Всього за 2 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Студент зобов'язаний відключати мобільний телефон під час занять. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із дирекцією ННІ)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано